

Dziedzictwo romantyczne

NR 3050

Dziedzictwo romantyczne

O (nie)obecności romantyzmu w kulturze współczesnej

pod redakcją

Marka Piechoty, Marii Janoszki, Oskara Kalarusa

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2013

Redaktor serii: Historia Literatury Polskiej
Marek Piechota

Recenzent
Maciej Szargot

Publikacja sfinansowana ze środków
Uniwersyteckiej Rady Samorządu Studenckiego
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Publikacja będzie dostępna – po wyczerpaniu nakładu – w wersji internetowej:

Śląska Biblioteka Cyfrowa
www.sbc.org.pl

Spis treści

U stóp epoki (<i>Maria Janoszka, Oskar Kalarus</i>)	7
Aleksandra Zając	
Romantyczne inspiracje – przełamanie kryzysu podmiotowości	11
Maria Janoszka	
Dwie koncepcje ironii – Richard Rorty i Friedrich Schlegel	18
Anna Kołos	
Parodie historiozofii romantycznej w najnowszej literaturze polskiej	34
Robert Dudziński	
Konrad wśród atomowego pyłu. Dziedzictwo romantyczne w zbiorze opowiadań <i>Xavras Wyżryn i inne fikcje narodowe</i> Jacka Dukaja	55
Marta Duńko	
Bohater romantyczny XX wieku. Uwagi o <i>Monizie Clavier</i> Sławomira Mrożka	78
Joanna Maj	
Romantyczna figura historii w <i>Kinderszenen</i> Jarosława Marka Rymkiewicza	97
Katarzyna Szkaradnik	
Donkiszoci, wygnańcy i emisariusze trwania – o obrazie romantyzmu u Mieczysława Porębskiego i romantyzmie jako obrazie współczesności	109
Joanna Gulewicz	
W aniołów przerobieni? O romantycznych inspiracjach w twórczości Ewy Sonnenberg	122
Mikołaj Szafraniec	
Komediowa trawestacja romantycznej grozy we współczesnej kinematografii	140

6 | Spis treści

Marta Kalarus „Widziałem rzeczy, o których ludziom się nie śniło...” – powieść <i>Frankenstein</i> a wizerunki sztucznego człowieka w kinie współczesnym	151
Marta Hoffmann Świat Disneya kontra świat romantyków – dwa modele filmowej adaptacji dzieł romantycznych	163
Anna Wróblewska Jane Austen – reinterpretacje	178
Katarzyna Dziedzic Mity romantyczne we współczesnych inscenizacjach <i>Dziadów</i>	192
Weronika Górską W obronie pana Twardowskiego i psa Łajki. O wpływach romantyzmu na tek- sty piosenek zespołu Akurat	201
Anna Wolny Południowoamerykańska Pocahontas, czyli o brazylijskości dziś i pięćset lat te- mu. Piosenka Chico Buarque de Holanda <i>Iracema voou (Iracema poleciała)</i> jako przykład przetworzenia romantycznego mitu narodowościowego	216
Katarzyna Treffer Czy muzyka romantyczna jest wieczna?	228
Indeks osobowy (opracowała <i>Maria Janoszka</i>)	235

U stóp epoki

Twórcy epoki romantyzmu cenili sobie innowacyjność i oryginalność w sztuce. Sami jednak stworzyli prąd, który miał ogromny wpływ nie tylko na tradycję literacką, ale także na szeroko pojmowaną kulturę. Celem projektu, którego efektem jest niniejszy tom, było w związku z tym zastanowienie się nad zagadnieniem, jak dziedzictwo romantyczne funkcjonuje we współczesności. Czy romantyczne motywy i mity zostały przetworzone, czy wciąż istnieją w niezminionej formie? Osoby, które wzięły udział w projekcie, próbowały odpowiedzieć na to i wiele innych pytań, odnajdując ślady epoki romantyzmu we współczesnych tekstach kultury.

Tom *Dziedzictwo romantyczne. O (nie)obecności romantyzmu w kulturze współczesnej* jest już czwartym zbiorem szkiców, który został wydany z inicjatywy Studenckiego Koła Naukowego Romantyzmu działającego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Wyraźnie wyróżnia się on jednak na tle poprzednich pozycji, ponieważ po raz pierwszy postanowiono zerwać z dotychczasową formułą „U stóp pomnika”, która zakładała, że młodzi badacze próbują spojrzeć na twórców romantycznych do pewnego stopnia onieśmieleni monumentami wielkich poetów: Mickiewicza¹, Słowackiego² i Krasińskiego³.

Zmiana, którą wprowadzono w życie tym razem, polega na tym, że autorzy nie stoją już pod pomnikiem konkretnego wieszacza, ale – jako osoby żyjące w XXI wieku – znajdują się niejako w cieniu całej epoki romantyzmu. Już we wstępie do tomu *Zygmunt Krasiński. U stóp pomnika* Magdalena Bąk zwraca uwagę na łatwość, z jaką młodzi badacze na przestrzeni kilku stron potrafią pokonać drogę dzielącą romantyzm od współczesności⁴. Także w poprzednich zbiorach nie brakowało artykułów potwierdzających niesłabnącą żywotność

¹ Adam Mickiewicz. *U stóp pomnika*. Red. M. KEMPNA. Katowice 2007.

² Juliusz Słowacki. *U stóp pomnika*. Red. M. KEMPNA, K. PAWLAS. Katowice 2008.

³ Zygmunt Krasiński. *U stóp pomnika*. Red. M. JANOSZKA, O. KALARUS. Katowice 2012.

⁴ M. BĄK: *Trzeci pomnik*. W: *Zygmunt Krasiński...*, s. 8–9.

wielkich wieszczów w dzisiejszych czasach. Tym razem jednak zmieniona została perspektywa i to współczesność została postawiona jako punkt wyjścia do refleksji na temat trwałości dziedzictwa romantycznego.

Zdaje się, że opublikowane artykuły w pewnym stopniu negują prowokacyjny tytuł projektu, ponieważ autorzy dosyć jednoznacznie wskazują, że dziedzictwo romantyczne jest nieustannie widoczne we współczesności, zarówno ze względu na kontynuowanie tradycji, jak i na indywidualne wpływy i inspiracje. Mimo tego nazwa przedsięwzięcia jest niezwykle znacząca, ponieważ u jej podstaw leżało zadanie sobie pytania o to, czy w ogóle możemy dziś mówić o żywotności dziedzictwa romantycznego. Znaczący jest również fakt, że w większości referatów wskazane dziedzictwo funkcjonuje już pod postacią – mniej lub bardziej – zmienioną, na której kształt miały wpływ różne wydarzenia historyczne oraz zjawiska kultury współczesnej.

Niewątpliwą zaletą tomu jest to, że publikujący w nim swoje szkice studenci i doktoranci – reprezentujący najważniejsze ośrodki badawcze z całej Polski – postanowili spojrzeć na interesujące nas zagadnienie z różnych perspektyw. Szerokie zainteresowania naukowe badaczy przyczyniły się do tego, że w niniejszym tomie zostały objęte refleksją zarówno literatura i filozofia, jak i sztuki plastyczne, film czy muzyka. Jako że oświecenie i romantyzm są często interpretowane przez badaczy jako epoki przełomowe dla kultury popularnej, nie dziwi fakt, że większość autorów właśnie z kultury popularnej czerpała inspirację do swoich rozważań. To oczywiście sprawiło, że oddawany w ręce czytelnika tom ma mniej jednolity charakter niż wcześniejsze publikacje pisane „u stóp pomnika”. Jednak, być może właśnie dzięki temu, bliżej jest mu do oddania charakteru współczesności.

Zgromadzone tu artykuły obrazują znaczny stopień skomplikowania sposobów funkcjonowania paradygmatu romantycznego w kulturze współczesnej. Szczególnie wyrazisty kontur otrzymuje on we współczesnej literaturze polskiej – przede wszystkim jako obiekt parodystycznej krytyki, którą to linię obiera szereg twórców – od Marcina Świetlickiego i Jerzego Pilcha, przez Dawida Bieńkowskiego, Izabelę Filipiak, Sylwię Chutnik, do Doroty Masłowskiej i Tomasza Piątka. Nieustannie powracają pytania o znaczenie wątków martyrologiczno-mesjanistycznych w kształtowaniu polskiej tożsamości narodowej, jak w *Monizie Clavier* Sławomira Mrożka czy opowiadaniach ze zbioru *Xavras Wyżryn i inne fikcje narodowe* Jacka Dukaja; wątki te, skojarzone z ofiarą powstania warszawskiego, w *Kinderszenen* Jarosława Marka Rymkiewicza stają się zaś kanwą kreacji nowego mitu tożsamościowego lub pretekstem do przyjęcia perspektywy bardziej uniwersalnej w refleksji nad prawami historii. Podobna potrzeba dyskusji z mitami romantycznymi przenika najnowsze teatralne interpretacje *Dziadów* Mickiewicza w reżyserii Pawła Wodzińskiego i Jacka Jabrzyka. Mniej polemicznie nastawiony do romantyzmu jest natomiast Mieczysław Porębski, którego diagnozy znaczenia tej epoki dla ponowoczesności ująć można w trzy figury:

Don Kichota, wygnańca i emisariusza trwania; podobnie Ewa Sonnenberg, która nawiązuje w tomiku *Płonący tramwaj* do filozofii genezyjskiej Juliusza Słowackiego i koncepcji Andrzeja Towiańskiego.

Jeżeli w polskiej literaturze najnowszej przeważają postawy krytyczne wobec paradygmatu romantycznego, to filozofia współczesna zdaje się prezentować stosunek o wiele bardziej afirmatywny, upatrując w romantyzmie epoki źródłowej dla przełomowych zmian w zakresie definicji podmiotu, prowadzących do zaniegowania koncepcji kartezjańskiego *cogito*. Romantyczne hasła potrzeby autokreacji i samodzielne nadawania sensu światu, który utracił stałe znaczenia, jawią się, zdaniem Charlesa Taylora i Agaty Bielik-Robson, jako *panaceum* na ponowoczesny kryzys podmiotowości. Z kolei idea ironii romantycznej okazuje się bliska koncepcji ironizmu Richarda Rorty'ego, skądinąd ceniącego romantyków za eksponowanie twórczej siły wyobraźni i kreatywnego użycia języka.

Obszarem badań, który przyciągnął szczególną uwagę młodych badaczy, jest kinematografia. Zgromadzone tu artykuły prezentują pełny wachlarz różnych interpretacji charakterystycznych dla romantyzmu mitów, postaw i tematów – od parodystycznych przekształceń i trawestacji romantycznej grozy w filmach Romana Polańskiego i Mela Brooksa po reinterpretacje powieści Jane Austen, wyposażające ich bohaterki i bohaterów – czy to z powodów komercyjnych, czy ideologicznych – w cechy nieobecne w pierwowzorze. Grę z dziedzictwem romantyzmu podejmują również skierowane do młodego odbiorcy produkcje filmowe Disneya, adaptujące *Małą syrenę* Hansa Christiana Andersena czy *Kate-drę Marii Panny w Paryżu* Victora Hugo według dwóch modeli: zawężającego i rozszerzającego siatkę problemową romantycznego wzorca. Z kolei stawiający podstawowe pytania o definicję człowieczeństwa oraz granice nauki *Frankenstein* Mary Shelley okazuje się tradycją fundamentalną i nadal niezmiernie żywą dla wizerunku sztucznego człowieka we współczesnym kinie. „Wyczulenie” filmu na dziedzictwo romantyzmu jest zjawiskiem o tyle istotnym, iż to właśnie kinematografia jawi się jako ta dziedzina sztuk artystycznych, która posiada aktualnie – w obliczu kryzysu czytelnictwa – moc organizowania wyobraźni o wiele szerszych kręgów odbiorców niż literatura piękna.

Podobną funkcję spełniać dziś mogą również teksty piosenek, jak wyrażająca romantyczny sprzeciw wobec dominacji paradygmatu naukowego nad irracjonalną sferą pragnień i doznań kompozycja zespołu Akurat czy utwór *Iracema voou* Chico Buarque de Holanda, nawiązujący do jednej z romantycznych „wielkich narracji” kształtujących tożsamość narodową Brazylijczyków, opisującej zakazaną miłość indiańskiej wojowniczkę i portugalskiego kolonizatora. Także współczesna wysoka kultura muzyczna inspirowana jest muzyką romantyczną, do której bezpośrednio nawiązuje ruch nowego romantyzmu z lat 70.; cechy romantycznego stylu muzycznego są również ważną tradycją dla muzyki filmowej.

Ze względu na obszerność zagadnienia i duże zainteresowanie publikacją w niniejszym tomie zarówno redaktorzy, jak i recenzent – dr hab. Maciej Szargot

– musieli dołożyć wszelkich starań, żeby w ręce czytelników trafiły jedynie najciekawsze artykuły. Tym samym mamy przyjemność zaprezentować odbiorcom szesnaście interesujących i przedstawiających różnorodne stanowiska badawcze szkiców, jednoznacznie – aczkolwiek po części wbrew oczekiwaniom inicjatorów projektu – potwierdzających obecność dziedzictwa romantycznego w kulturze współczesnej.

Maria Janoszka, Oskar Kalarus

Indeks osobowy

- Abrams Meyer Howard 178
Aldiss Brian 155
Alencar José de 221, 222, 225
Andersen Hans Christian 9, 163–169, 175, 177
Andrade Oswaldo de 218
Andruchowycz Jurij 47
Andrzejewski Jerzy 48
Appignanesi Richard 119
Arystofanes 24
Arystoteles 143
Augustyn, św. 11, 128
Austen Jane 9, 178–191
Babicki Krzysztof 193
Bachórz Józef 111
Baczyński Krzysztof 52
Bąk Magdalena 7
Bakuła Bogusław 45
Banach Andrzej 149
Baran Bogdan 123
Baran Marcin 39
Barańczak Anna 201, 207
Bartl Carmen 20
Bataille Georges 123, 124
Bauman Zygmunt 74
Bava Mario 144
Beethoven Ludwig van 231
Berent Waclaw 13, 48
Bereś Stanisław 136
Bernat Andrzej 194
Bettelheim Bruno 208–210
Beylin Stefania 165
Bhaskar Roy 31, 32
Biedroń Tomasz 18
Bielik-Robson Agata 9, 11, 13, 14, 16, 17, 35, 111
Bieńczyk Marek 94, 110
Bieńkowski Dawid 8, 41, 46–48, 54
Bittner Ireneusz 129, 130, 132, 134
Blake William 15
Błoński Jan 79, 81, 82, 84, 95, 211
Bloom Harold 30
Bonaparte Napoleon 178
Bosi Alfredo 221
Brahms Johannes 231
Brodziński Kazimierz 206
Brontë, siostry 189
Brooke-Rose Christine 18
Brooks Mel 9, 143–150
Brown Lloyd 182
Bruckner Anton 231
Brzozowski Jacek 83
Burke Edmund 181
Butler Marilyn 181
Byron George Gordon 116, 117, 144, 179, 180
Cabral Pedro Álvares 216
Caillois Roger 211
Carter Adam 23
Céline Louis-Ferdinand 118
Chirpaz François 133
Chłopecki Andrzej 229
Chodkowski Andrzej 228
Chutnik Sylwia 8, 48, 49, 54
Cieśla-Korytowska Maria 128, 129, 131, 136, 206, 210
Citkowska-Kimla Anna 21, 28
Coleridge Samuel Taylor 15, 17

- Collini Stefan 18
 Condorcet Jean Antoine Nicholas de 31
 Constable John 119
 Cooley Linda 178
 Crumb Georg 229
 Cudak Romuald 130
 Culler Jonathan 18
 Czachowska Jadwiga 141
 Czajka Helena 218
 Czajkowski Piotr 230
 Czaplński Przemysław 34, 35, 44–46
 Czapska Maria 112
 Czerwińska Małgorzata 171

 Dabert Dobrochna 36, 37
 Danek Danuta 208
 Dejmek Kazimierz 193
 Derrida Jacques 13, 29
 Dick Phillip Kindred 155
 Disney Walt 9, 164, 166, 168, 169, 175–177
 Dobosiewicz Ilona 182, 184
 Domański Paweł 128
 Dopart Bogusław 192
 Duckworth Alistair 181
 Dukaj Jacek 8, 55, 56, 58–61, 63–70, 72–77
 Dumas Aleksander 175
 Dunin Kinga 34
 Dunin-Wąsowicz Paweł 74
 Dvořák Antonín 231
 Dziewulska Małgorzata 193

 Eco Umberto 18
 Einstein Alfred 228, 232
 Eliade Mircea 122–125, 129, 135

 Faulkner William 118
 Fichte Johann Gottlieb 21
 Filipiak Izabela 8, 43, 44
 Fiut Aleksander 61
 Ford Harrison 158
 Fordyce James 183–185
 Foucault Michel 13, 15, 29
 Frank Hans 101

 Gadacz Tadeusz 14
 Gajewska Grażyna 152, 160, 161
 Gałczyński Konstanty Ildefons 82
 Garrat Chris 119
 Gawin Dariusz 97
 Gemra Anna 152–154
 Gierymski Maksymilian 117

 Gilbert Sandra 182, 185, 189
 Girard René 124
 Gisborne Thomas 183, 185
 Gocal Łukasz 204, 205
 Goethe Johann Wolfgang 144, 182
 Goldmann Henryk 156, 169
 Gombrowicz Witold 38, 40, 45, 52–54, 65, 82,
 106, 109, 118
 Górecki Henryk Mikołaj 230
 Gosk Hanna 36
 Grabska Iwona 118
 Gretkowska Manuela 43
 Grzegorzewski Jerzy 193
 Gubar Susan 182, 185, 189
 Guevara Ernesto Che 58
 Gwizdalanka Danuta 232

 Harding Denys Wyatt 182
 Hauer Rutger 159
 Hawthorne Nathaniel 154
 Hegel Georg Wilhelm Friedrich 21, 78
 Heinzmann Richard 128
 Hempel Jan 128
 Herbert Zbigniew 60, 61, 63, 74
 Hieronim, św. 128
 Hobbes Thomas 144
 Holanda Chico Buarque de 9, 216, 222, 223,
 225, 227
 Holanda Sérgio Buarque de 218, 222
 Homer 110
 Hopfinger Maryla 164, 172
 Hugo Victor 9, 163, 170–172, 175, 177

 Inglot Mieczysław 86

 Jabrzyk Jacek 8, 194–196, 200
 Jakimów Piotr 204
 James William 128
 Janicka Elżbieta 98, 106, 107
 Janion Maria 34–37, 44, 45, 53, 54, 57, 59,
 64, 65, 69, 73, 78, 80, 97, 104–106, 112,
 115, 134, 136, 166, 170, 171, 194, 196, 197,
 208
 Janoszka Maria 7
 Janus-Sitarz Anna 214
 Jarościńska Michalina 228
 Jarośniński Stefan 228
 Jarzębski Jerzy 35
 Jawłowska Aldona 151
 Johnson Samuel 178, 181

- Kaczmarek Jacek 117, 118
 Kalarus Oskar 7
 Kalebka Sławomir 58
 Kant Immanuel 182
 Kantor Tadeusz 118
 Kaper Bronisław 231
 Kaplan Deborah 188
 Karloff Boris 152
 Kartezjusz (właśc. Descartes René) 11, 12, 15, 17
 Karwowska Bożena 36
 Kasperkiewicz Ryszard 112
 Kasproicz Jan 117
 Kawyn Stefan 206
 Keats John 179
 Keff Bożena 98
 Kempna Magdalena 7
 Kijowski Andrzej 78
 Kilar Wojciech 229, 230
 Kirkham Margaret 182, 183, 189
 Kiślak Elżbieta 110
 Kłapocz Tomasz 204, 205
 Kleczewska Maja 194
 Kleiner Juliusz 51
 Kłudka Piotr 204
 Knapik Eugeniusz 229, 230
 Knox-Shaw Peter 181
 Kocjan Krzysztof 122
 Koenig Jerzy 88
 Kornaś Tadeusz 193
 Korngold Erich 213
 Kosiński Dariusz 192
 Kot Karolina 124
 Kotyńska Katarzyna 47
 Kowalczyk Witold 169
 Kowalczyk Alina 119, 169
 Kowalska Małgorzata 156
 Kozłowska Małgorzata 62
 Krasieński Zygmunt 7
 Król Marcin 112, 114
 Krzanowski Andrzej 229, 230
 Kubrick Stanley 213
 Kunz Tomasz 130, 136
 Kupis Bogdan 129
 Kuziak Michał 115, 197
 Kwiek Marek 30
 Lasoń Aleksander 229, 230
 Le Fanu Sheridan 146
 Lechoń Jan (właśc. Leszek Serafinowicz) 38, 39, 194
 Lee Ang 188
 Leeuw Gerardus van der 128, 133–135
 Legutko Piotr 90, 91
 Lem Stanisław 55
 Lévinas Emmanuel 156
 Lewicki Roman 169
 Lewis Matthew Gregory 142, 180
 Ligęza Wojciech 61
 Lipski Robert 141
 Liszt Ferenc 230
 Littell Jonathan 52, 62
 London Jack 154
 Looser Devoney 189
 Lovecraft Howard Philips 141, 144
 Lovejoy Arthur Oncken 15
 Lubelski Tadeusz 60
 Ławski Jarosław 83, 88, 91, 93, 120
 Łuszczkiewicz Piotr 202, 203
 MacGowran Jack 144
 Mahler Gustav 231
 Maj O. 204
 Makaruk Maria 198
 Malczewski Antoni 110
 Malinowski Kazimierz 75
 Malinowski Mariusz 217
 Marcinko Marcin 64
 Markiewicz Henryk 141
 Markowski Michał Paweł 20, 24, 25, 28
 Marks Karol 78
 Masłowska Dorota 8, 45, 51, 52, 54
 Matuszewski Ryszard 38
 Mazur Anna 176
 Mazurkiewicz Adam 55, 65, 71, 75
 Melecki Maciej 130
 Melkowski Stanisław 79
 Michałek Bolesław 176
 Michałowski Piotr 113, 114
 Mickiewicz Adam 7, 8, 35, 42, 51, 55, 57, 58, 64, 78, 79, 82–85, 88, 92–94, 103, 111, 116, 141, 142, 166, 173, 174, 192, 193, 199, 205–207, 214, 215
 Migasiński Jacek 133
 Miłosz Czesław 65, 106, 109
 Milton John 167
 Miodońska-Brookes Ewa 192
 Mochnacki Maurycy 39, 104, 206
 Momro Jakub 115
 Mrowiec Magdalena 68, 69

- Mrozek Sławomir 8, 38, 78–96
 Mudrick Marvin 182
 Munk Andrzej 59, 60
- Namowicz Tadeusz 20, 22
 Nasiłowska Anna 46
 Nawrocki Michał 94
 Newman Alfred 231
 Newton Isaac 210
 Nielsen Leslie 145
 Niemczyńska Aleksandra 188
 Nietzsche Friedrich 12, 13, 17, 29
 Niewiadomska Cecylia 165
 Niziołek Grzegorz 193
 Norwid Cyprian Kamil 83
 Novalis (właśc. Hardenberg Friedrich Leopold von) 11, 15, 17, 19–22
 Nowak Zbigniew Jerzy 207
 Nowakowski Jan 82
- Obirek Stanisław 45
 Ochab Magdalena 123
 Ohnheiser Ingeborg 169
 Ordon Juliusz Konstanty 42
 Orliński Wojciech 75
 Orłowski Władysław 164, 165, 171
 Orwell George 31
 Ostaszewski Robert 46
- Pańta Andrzej 124
 Paszkowski Józef 117
 Pawlas Karolina 7
 Peck MacDonald Susan 184
 Péju Pierre 209, 210
 Penderecki Krzysztof 230
 Piątek Tomasz 8, 50–54
 Piechota Marek 207
 Piekara Jacek 55
 Pigoń Stanisław 110
 Pilch Jerzy 8, 40, 42
 Piłsudski Józef 42
 Piwińska Marta 78–80, 83–85, 88, 90, 97, 136
 Płaszczewska Olga 136
 Platon 11, 12, 18, 133, 134
 Pluta Magdalena 209
 Pociąg Bohdan 228, 229, 233, 234
 Podsiadło Jacek 39
 Poe Edgar Allan 173
 Polański Roman 9, 143–146, 149, 150
 Polidori John 144
 Polkowski Jan 39
- Pollak Seweryn 38
 Popowski Waclaw Jan 19
 Porębski Mieczysław 8, 109–114, 116–121
 Prejs Bogdan 130
 Prokopiuk Jerzy 108
 Prussak Maria 109, 111, 120, 192, 207
 Przybylski Ryszard 97, 104, 120, 207
 Przychodniak Zbigniew 83
 Pysiak Krzysztof 78, 94
- Radcliffe Ann 145, 180
 Radkowska-Walkowicz Magdalena 151, 154, 156–159, 161
 Ramalho Maria Irene 218
 Raszewski Zbigniew 193
 Ribeiro António Sousa 218
 Richardson Samuel 181
 Ricupero Bernardo 217, 219, 221
 Rilke Rainer Maria 204
 Rimski-Korsakow Nikołaj 231
 Romanowski Mieczysław 51
 Rorty Richard 9, 15, 18–23, 25–27, 29–33
 Roszkowski Jakub 195
 Rousseau Jean Jacques 182, 218, 220
 Różewicz Tadeusz 38, 80, 95, 117
 Rózsa Milós 231
 Rudnicki Paweł 202, 203
 Rymkiewicz Jarosław Marek 8, 97–108
- Santiago Silviano 225
 Santos Boaventura de 218
 Schelling Friedrich Wilhelm Joseph 21, 28
 Schlegel August Wilhelm 19
 Schlegel Friedrich 18–29, 31–33
 Schleiermacher Friedrich 21
 Schopenhauer Artur 103, 124
 Schulz Bruno 118
 Scott Ridley 155, 157–161
 Scott Walter 180, 187, 221
 Sendeci Marcin 39
 Shelley Mary 9, 142, 144, 147, 148, 151–156, 160–162
 Shelley Percy Bysshe 14, 17, 194
 Showalter Elaine 189
 Sieniewicz Mariusz 42, 45, 54
 Sienkiewicz Henryk 35, 36, 59
 Sinko Tadeusz 143
 Siwicka Dorota 110, 114, 115, 194
 Siwiec Magdalena 119
 Sławiński Janusz 35, 141

- Słonimski Antoni 37–39
 Słowacki Juliusz 7, 9, 39, 44, 51, 66, 68, 69, 83, 86, 88, 91, 93, 94, 103, 104, 134, 136, 196
 Sodré Nelson Werneck 218, 220
 Sokrates 24
 Sonnenberg Ewa 9, 112–129, 131–133, 135, 137–139
 Sowińska Iwona 230–232
 Spielberg Steven 155, 158, 161, 213
 Spinoza Baruch 28
 Stasiuk Andrzej 54, 85
 Stefanowska Zofia 82, 207
 Steiner Max 231
 Stevenson Robert Louis 154
 Stillinger Jack 178
 Stoker Bram 142, 144, 146, 147
 Strauss Richard 231
 Strzelecki Paweł 230, 231
 Subel Joanna 117, 120
 Sugiera Małgorzata 79
 Swinarski Konrad 193
 Szahaj Andrzej 18, 19, 26, 29, 31, 32
 Szargot Maciej 9
 Shakespeare William 44
 Szostkiewicz Adam 119
 Szpakowska Małgorzata 88
 Szturc Włodzimierz 21, 24, 25, 28, 29, 32, 136
 Szumańska-Grossowa Hanna 170
 Szuster Marcin 30
 Szybowicz Eliza 34, 35
 Szyłak Jerzy 158
 Śliwiński Piotr 39, 40
 Śniadecka Ludwika 112
 Śniadecki Jan 205–207, 213
 Świetlicki Marcin 8, 38, 39, 53
 Tate Sharon 145
 Taylor Charles 9, 14–17
 Thompson Ewa 45
 Tieck Ludwig 19
 Tiomkin Dimitrij 231
 Tołstoj Aleksiej 144, 146
 Towiański Andrzej 9, 133, 135, 138, 139
 Treugutt Stefan 207
 Tuwim Julian 39, 204
 Uniłowski Krzysztof 63, 64, 73, 74
 Vico Giambattista 105
 Voltaire (właśc. Arouet François-Marie) 198
 Wackenroder Wilhelm Heinrich 19
 Waclawek Marek 112
 Wagner Richard 230, 231
 Walicki Andrzej 97
 Walpole Horace 180
 Wasilewska Diana 118
 Waxman Franz 231
 Wells Herbert George 154
 Wierzewski Wojciech 175
 Wierzyński Kazimierz 204
 Wilder Gene 147
 Witkowska Alina 97, 104, 111, 132, 133, 135, 138, 176, 207
 Witkowski Michał 43–45
 Witwicki Władysław 134
 Wodziński Paweł 8, 194, 196–200
 Wojaczek Rafał 130, 136–138
 Wojnar Ireneusz 204, 205
 Wollstonecraft Mary 179, 182, 183
 Wordsworth William 179
 Wróbel Piotr 204, 205, 207, 212
 Wysocki Piotr 42
 Wyspiański Stanisław 48, 82, 192
 Yeats William Butler 14
 Żgorzelski Czesław 206, 207
 Zielińska Marta 115, 208
 Ziółowicz Agnieszka 136
 Ziomek Jerzy 140, 141, 143, 145, 147–149
 Zwias Przemysław 204, 205
 Żardecka-Nowak Magdalena 23, 30
 Żeleński-Boy Tadeusz 112
 Żeromski Stefan 48
 Żmigrodzka Maria 97, 104–106, 112
 Żółty Wojciech 204, 205
 Żurowski Maciej 211

Redaktor
Katarzyna Więckowska

Projektant okładki
Tomasz Gut

Redaktor techniczny
Małgorzata Pleśniar

Korektor
Danuta Stencel

Łamanie
Grażyna Szewczyk

Copyright © 2013 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2188-2

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 15,0. Ark. wyd. 19,5. Papier offset.
kl. III, 90 g Cena 26 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław